

БЪЛГАРЧЕ БЪДИ!

ЙОРДАН КУШЕВ

Йордан Кушев

БЪЛГАРЧЕ БЪДИ!
стихотворения за деца

Ка Мюзик!

8.04.2013 г.

Дат-с

от ДС
Кушев

© Йордан Кушев – автор, 2009
© Петя Иванова – художник, 2009
© Благовеста Касабова – редактор, 2009
© Издателство „Фабер“, 2009

ISBN 978 – 954 – 400 – 205 – 3

Йордан Кушев

БЪЛГАРЧЕ БЪДИ!

Българска
Първо издание

Редактор *Благовеста Касабова*
Художник *Петя Иванова*

•

Формат 32/108x84

Печатни коли 2,75

•

Книгата е подготвена за печат и отпечатана от:
ФАБЕР – В. Търново (062) 600 650, www.faber-bg.com

Йорган Кушев

БЪЛГАРЧЕ БЪДИ!

стихотворения за деца

Издателство ФАБЕР
Велико Търново, 2009

РОДИНА

За мен си ти, Родино,
земя на татко и на мама.
От твоят звучно име
по-хубаво, по-светло няма.

България една е,
една-едничка на Земята.
И в този свят безкраен
моя майка ти си свята!

СТРАНА НА РОЗИТЕ

Рози в моята страна цъфтят.
Тя опива ме със аромати...
За едно се моля в тоя свят:
Нека Господ благодат ни прати!

Да се носи дъх на биле,
да се люшка златозърно жито,
да пращят хамбари с изобилие
под небето родно – от дъжда измито!

ТРЕПЕТЛИКА

Трепка трепетлика в двора
с крехкото си стебълце.

Не понася тя умора
с нежното си сърчице.

Не обича луди хали –
вятър ласкав чака тя.
Слънчо топло я погали.
Весел Славей й попя...

ПРОЛЕТНА ОМАЯ

Пролетта пристъпя с майски трепет
и житата млади с гребен реши.
Във градината разцъфва цвете,
разцъфтяват старите череши.

И пчела кръжи над цветовете,
а крилцата блесват като капки.
Упоена близва от прашеца,
пипалцата ѝ полепват сладки.

Дъх на сладост в дните ни налива,
пролетното слънце – сока сбрало.
Като булка – кичестата слива,
пременена, кипри се във бяло...

ЛАЙКУЧКА

Ей ти тебе случка.
Казват ѝ Лайкучка,
ала тя си знае:
никога не лае.
Всеки ден в полето
гледа към небето.
Кротка и добра е –
кой ли не я знае:
хрисима тревица
с благичка душица.

Всеки пил е май
от целебния ѝ чай.

СПОМЕН ЗА ЕДНА МЕЧТА

Като дете лудееше жребчето,
препуснало през селските ливади.
И тънка шия вдигаше напето.
Гореше му сърцето – буйно, младо.

Като дете лудееше жребчето.
Дори полето ставаше му тясно.
Ала на мен гореше ми сърцето –
ужасно ми се щеше да го яхна.

Като дете лудееше жребчето,
когато ми се сбъдна и мечтата:
Пришпорих го в ливадата, но ето,
че бързо се намерих на земята.

РОСИЦА

На детските ми дни реката
все тъй в коритото тече...
Дойде при нея и заплака
едно отколешно момче...

Тук някога волове пасе
и в бистрите води се гмурка.
Тук беше детското му щастие
и радостта му беше тука.

Отдавна бе, но то си спомня:
игри и лудории – всеки ден!
И не остана то бездомно:
момчето все живее в мен.

УЧИЛИЩЕН ЗВЪНЕЦ

Звъни задъхано звънчето
и вика медния му глас –
от планината, от морето:
Деца, елате пак във клас!

Елате вие тук отново,
като приятели добри –
в класа да екне песен, слово,
а в двора – весели игри.

ДВЕ МАЙКИ

Всяка сутрин нежно мама
буди ме от сън да стана.

Тя приготвя ми закуска
и ми дава чиста блузка.

И с усмивка – светла, блага –
изпровожда ме до прага...

А учителката мила
ме посрещна подранила

с топла обич най-голяма.
Тя прилича ми на мама.

24 МАЙ

Този ден в душата ми звъни
със гласа на школското звънче.
Връща ме в най-чудните ми дни –
в дните на невръстното момче.

Двама братя: Кирил и Методий,
сътворили буквите за нас.
Подвигът им светъл пак ни води
и ще ни окриля в труден час.

С буквите и живото си слово
те оставиха ни скъп завет:
Да летим – като с крило орлово!
Всеки да е мъничко поет!

РОБОГЪТ

Роботът, казват, всичко може,
но трябва да е програмиран.
Блазе му, казвам си...
О, Боже,
за талантлив робот примирам!

Дори във хола ще го сложа.
Не ще ми бъде ден излишен,
че, програмиран, той ще може:
уроците да учи,
домашните да пише...

БУКВИ ГЛАСНИ И СЪГЛАСНИ

Дълго в сговор буквите живели,
но веднъж те спор такъв подели:

– Нека тук на всички стане ясно –
ний сме важни букви – букви гласни.

И не вдигаме напусто глас –
да се знае, че сме букви с власт!

Азбуката с „А“ – от нас започва.
Значи няма що да спорим. Точка!

Кой каквото ще сега да каже,
думичка без нас не може даже.

Но съгласните във този час
зашумели ядно с дрезгав глас:

– Моля, моля! С вас не сме съгласни.
Колко думи има само с гласни?

Можеше до днес да няма мира,
но обади се и тебешира:

- Извинете, че се вмесвам, драги!
Но не търся слава, ни облаги.

Не разбрахте ли сами дотука,
че е обща вашата сполука!?

КОПНЕЖ

В памет на Асен Разцветников

Едно момченце босоного
се къпе в своята Янтра лете.
Пасе волове виторози,
в торбичка носи книжки цветни.

Но нещо тегли му сърцето.
Простори мамещи се стелят.
В Балкана взира се момчето
и свои тайни му споделя.

И красота го омагьосва.
И викат го незрими друми...
В главицата му русокоса
се раждат съкровени думи.

И то записва ги със трепет.
И все поглежда към Балкана,
а устните му тихо шепнат:
„Дали и аз поет ще стана?“

ДУМИТЕ НА АНГЕЛ КАРАЛИЙЧЕВ

Звънки, бисерни слова отрони
нежната душа на сладкодумец –
сякаш пеят капчици дъждовни
и светлеят като изумруди...

И живеят в дните ни честити
приказките мъдри и прастари.
Като сладки медоносни пити
населяват книги и буквари.

Ангел Каралийчев завеща ни
слово – като изворите чисто,
та и в дните идни да остане –
като светло, бисерно мънисто.

ПОТОМЪК

Далечен, древен мой працядо
е оня хан – наречен Аспарух.
Бил вожд на племе – буйно, младо.
На юг повел го.
Носел силен дух.

По прашни друми се е скитал.
Проправял родов неотъпкан път.
Преплувал е на Дунава водите,
а те и днес спокойно си текат...

Потеглил от далечни степи,
той спрял е пред веригите на Хем,
в земя, в която топло слънце свети...

И раждаме се в нея – и растем...

БЯЛО, ЗЕЛЕНО, ЧЕРВЕНО

Зная, че всяка държава
родното знаме развява.

В празници светли се вее.
Слънцето топло го грее.

Гали му то цветовете.
Знамето празнично свети.

Нашето – с цвят подредено:
бяло,
зелено,
червено.

НА ХЪЛМА ЦАРЕВЕЦ

Бавен, морен заник
слиза зад баира.
Като древен странник
свири вятър с лира.

И легенди слушам
в нощите потайни.
Янтра лъкатуши,
носи свойте тайни...

На брега надвесен,
в този миг не зная:
тайните й в песен
как да разгадая.

ПРЕД ОБРАЗА НА ЛЕВСКИ

Вглеждам се в очите сини,
в образа – и скъп, и мил...
Знам: от детските години –
Левски справедлив е бил.

И за правда се е борил,
и все скромно е живял.
С робско време той е спорил –
и живота свой е дал.

Днес отново пръска вяра –
и за утрешния ден.
Образът му не догаря, –
дава вяра и на мен!

МОМЧЕТО ОТ КАЛОФЕР

Под скалите бели на Балкана,
във юначно българско градче,
радост Даскал-Ботъовия дом обхвана, –
Господ пак дарява го с момче.

Христо го нарече – за отмяна –
ще порасне, ще си свие дом...
Мина време, но това не стана,
че на робството не сторва то поклон!

Че по дух бе истински потомък
на храбреца Калифѐр Войвода.
Расна и порасна силен момък,
за да викне: „Смърт или Свобода!“

ПАНАГИЮРИЩЕ

Този град е полускрит
в топла средногорска пазва.
Той с делата е честит
и легенди ни разказва...

Този град е град свещен
и свещен ще си остане.
Под жестокия ярем –
вил е българското знаме.

И горял е като клада –
в тъмно робство, за да свети.
Град бунтовен и изстрадал –
греят дните му възпети.

С хвърковатия Бенковски,
с Райна – българска княгиня,
с поривите си високи –
той не може да погине!

АПРИЛ – 1876

Отново гората в зелено покрил,
приижда през хълмите месец Април.
И птиците – рожби на тая гора –
в гнездата им ланшни отново прибра.
Но аз все си мисля за оня Април –
барутен и кървав, но винаги мил.
Копривщица екнала с изстрела пръв.
Каблешков написал писмото със кръв!
И литнала птица е смелата вест –
и смела, и славна остава до днес.

О, Месец бунтовен, разказваш ми пак:
за свидните жертви на буден Батак;
за литнал към изгрев хвъркат ескадрон –
пред него Бенковски на шеметен кон;
за плодна череша, превърнатата в топ,
разбудил със гръм петвековния роб!

УЛИЦА „ГУРКО“

От тук Историята мина,
със ехо от копитен звън –
на Гурко конната дружина
по търновския калдъръм.

Начело яздел Генерала –
приветлив, с буйната брада,
сред ореол от бойна слава,
понесъл Кръст и Свобода!

Не гасне подвигът му, грее –
и Историята, в улицата тук.
А тая улица люлее
и стъпките на моя внук.

ШИПКА

Живее Шипка с пролетните бури
и под крилете силни на орли.
Вихрушка зимна пак я гневно брули
и августовска жега я гори...

А споменът от опълченски подвиг
като юнашка птица все кръжи.
Столетов сякаш пак дружини води,
ранен – Калитин знамето държи...

България от Шипка взема дъх
и пази тя свещения си връх!

ТРЕТИ МАРТ

Трети март е славна дата.
Той е Ден на Свободата.

Скъсал петвековно иго, –
радвай му се и помни го.

Опълченците помни ти,
бранили до смърт скалите.

И помни, че руски воители
паднаха в полята бойни...

Вдигай с гордост родното ни знаме,
този Ден за нас голям е!

ПЕСЕН ЗА БАЛКАНА

Балканът стар – гръбнака на България –
е вечна наша българска светиня.
В душите ни той пръска лъчезария
и свети баладичното му име!

Обител непристъпна на орлите,
на българския дух висока кота –
възкръсва още тук Хаджи Димитър,
по чуките ечи гласът на Ботев...

Бунтовни песни той припява вечер.
Балканът е обречен да е вечен!

ИЗВОРЧЕ

Народ без минало какво е –
изсъхнало дърво без корен,
задутан пътник сред усое,
напуснал бащините двори –
без път, посока и пътека.

До нас дошли от памтивека
прастари писмена и книги.

Ти разгърни ги,
прочети ги...

Чете се изворче,
което
нашепва думи –
на ума и на сърцето...

ЕСЕННИ ЛИСТА

Като луди пеперуди
разиграват се листата.
Вятър есенен ги буди
и размахват те крилцата.

С него заедно политат,
дълго скитат се в простора.

Тъжни им се струват дните,
тъй далеч от клон и корен.

Свъсен, вятърът ги гони, –
сякаш са деца бездомни...

ЕХО

Кой е бил турист във планина?
Кой е ходил с раница на гръб?
С татко тръгнахме на ранина –
по извит и стръмен горски път.

Будни клони махат ни за поздрав.
Катеричка се люлей на клон.
Утрото пристъпя – свежо, бодро,
слънцето изкачва се по склон.

Горе – сред притихнали простори,
„Ехо...“ с пълен глас извиках аз.
„Ехо...“ планината в миг повтори –
и отново чух аз своя глас.

ПРИЯТЕЛИ

На Митко и Гошо

Две момчета – палави, игриви –
гонят се сред селската поляна...
Млади кончета ветреят гриви,
по гърба им свети топла пяна...

Тичат двете пъргави момчета,
тичат като пуснати жребчета.
Тичат без почивка, без умора...
Тесен е за тях простора!

В БОЛНИЧНАТА СТАЯ

Над слънчевия бял прозорец
черешовият клон е като вежда.
С тъга момчето все нагоре
към пролетния клон поглежда.

При него: хапчета, спринцовки,
дори леглата – тъжнобели.
И някой тежко ще изохка,
а вълн – дървета разцъфтели...

И колко му се иска да играе,
но неподвижно е в леглото.
Във болничната бяла стая
борба то води за живота!

МАЛКИЯТ ПИАНИСТ

На Антончо

Щастливо, свиреше момчето
и радваше се на игрите!
То беше весело, додето
чер облак му засенчи дните.

Съдбата рано го прекърши, –
остави го полусираче.
Сега каквото и да върши,
сърцето му по мама плаче...

Играят въвн деца до късно,
а него болката го стяга...
Играят тънките му пръсти, –
по тъжните клавиши бягат...

МАЛКИЯТ КАВАЛДЖИЯ

Във смълчана градска зала
свири малчуган с кавала.

Старо дядово наследство –
стопля неговото детство.

Свири малък кавалджия.
Лее песента магия...

Слушат старци сладки звуци.
Радват се на верни внуци!

БЪЛГАРЧЕ БЪДИ!

И във успехи, и в беди –
ти смело българче бъди!

Синовна чест ти предстои –
достойно българче бъди!

Оставяй слънчеви следи –
ти светло българче бъди!

Помни – и майка, и деди –
ти вярно българче бъди!

И нека Бог над тебе бди –
ти с него българче бъди!

ЗА БЪЛГАРИЯ С ЛЮБОВ

Йордан Кушев е от малцината съвременни творци, посветили значителна част от творчеството си на децата. Неговите стихосбирки са възпитавали както художествен вкус, така и високи нравствени добродетели в няколко поколения. Обичта към родината, природата, родния край, близките на сърцето хора, към красотата и приятелството, са основата, върху която е построена цялостната му жизнелюбива поетика и етична философия. Пример за това е новата му стихосбирка „Българче бъди!“.

Голяма част от включените в нея творби се родят с класиката ни – като структура на стихосложението, атмосфера, творчески цели и задачи. Още въвеждащото в съдържанието стихотворение – „Родина“, е показателно в този смисъл. Без да е демонстративно патосен – често срещан прием в детската литература – поетът топло, искрено, с малко думи, но с много сърдечност и виталност, успява да накара детето да разбере какво означава абстрактното за него понятие родина.

*За мен си ти, Родино,
земя на татко и на мама.*

С всяко следващо стихотворение понятието родина се разширява, включвайки в себе си детския свят – познат и обичан: родния дом и край, красотата на сезоните („Пролетна омая“), живия свят в нея („Трепетлика“, „Весенни листа“, „Ехо“), изпълнените с чудеса, с радост и трепетни очаквания дни на детството („Росница“, „Спомен за една мечта“, „Училищен звънец“).

*Звъни задъхано звънчето
и вика медния му глас –
от планината, от морето:
деца, елате пак във клас!*

Мисля, че едно от сериозните творчески изпитания за всеки автор на произведения за деца е умението му да съпричасти малкия читател към нашето незабравимо минало и неговите мъченици и герои. Йордан Кушев повече от успешно е превъзмогнал това изпитание. Стихотворенията му, посветени на историческото ни минало, са с висока художествена стойност. Той е успял да пресътвори на чист и звучен български език, съкровено-емоционално една от най-славните и трагични страници от по-далечното ни минало – национално-освободителните борби, имената на хора и събития, запечатани в народната памет – „Пред образа на Левски“, „Април – 1876“, „Улица Гурко“, „Песен за Балкана“ и др.

*Вглеждам се в очите сини,
в образа – и скъп, и мил.
Знам: от детските години
Левски справедлив е бил.*

Стихосбирката „Българче бъди!“ на Йордан Кушев ни показва, че и за най-сложните понятия и нравствени категории може да се пише така чистосърдечно и разбираемо, че за малкия читател да е удоволствие да „общува“ без каквото и да е усилие с поезията и да възприема естествено нейната идейно-художествена тематика и проблематика. Стихосбирката може да се възприеме и като оня така нужен, така необходим днес поетично родолюбив буквар, до който, ако децата, в годините когато откриват света, не се докоснат, няма да

приемат националната си идентичност като нещо скъпо и свято. „Българче бъди!“ трябва да се прочете от всяко съвременно българче, а и от неговите пораснали вече съотечественици, ако искаме България да я има и в бъдеще.

акад. Благовеста Касабова

СЪДЪРЖАНИЕ

РОДИНА	5
СТРАНА НА РОЗИТЕ	6
ТРЕПЕТЛИКА.....	7
ПРОЛЕТНА ОМАЯ	8
ЛАЙКУЧКА.....	9
СПОМЕН ЗА ЕДНА МЕЧТА.....	10
РОСИЦА	11
УЧИЛИЩЕН ЗВЪНЕЦ	12
ДВЕ МАЙКИ	13
24 МАЙ.....	14
РОБОТЪТ.....	15
БУКВИ ГЛАСНИ И СЪГЛАСНИ	16
КОПНЕЖ	18
ДУМИТЕ НА АНГЕЛ КАРАЛИЙЧЕВ	19
ПОТОМЪК	20
БЯЛО, ЗЕЛЕНО, ЧЕРВЕНО.....	21
НА ХЪЛМА ЦАРЕВЕЦ.....	22
ПРЕД ОБРАЗА НА ЛЕВСКИ.....	23
МОМЧЕТО ОТ КАЛОФЕР.....	24
ПАНАГЮРИЩЕ.....	25
АПРИЛ - 1876	26
УЛИЦА „ГУРКО“	27
ШИПКА.....	28
ТРЕТИ МАРТ.....	29
ПЕСЕН ЗА БАЛКАНА	30
ИЗВОРЧЕ	31
ЕСЕННИ ЛИСТА	32
ЕХО	33
ПРИЯТЕЛИ	34
В БОЛНИЧНАТА СТАЯ	35
МАЛКИЯТ ПИАНИСТ	36
МАЛКИЯТ КАВАЛДЖИЯ	37
БЪЛГАРЧЕ БЪДИ!	38

Настоящата книга излиза с материалната подкрепа
на моя добър и предан приятел от детските ни
години до днес – ДИМИТЪР ВИТАНОВ.
Авторът благодари за благородния му жест
най-сърдечно!

ИЗДАДЕНИ КНИГИ ЗА ДЕЦА ОТ СЪЩИЯ АВТОР:

ОГЪНЧЕ ГОРИ, стихове 1993 г.

ВЯТЪРКО ВЪЛШЕБЕН, стихове 1994 г.

ЩУРАВ ЩУРЧО, гатанки и залъгалки 1996 г.

ШАПКА НА КОМИН, стихове 1999 г.

ТАРАЛЕЖОВА БРАДА, стихове 2001 г.

ОПАКА ДЪРЖАВА, стихове 2009 г.

24 МАЙ

